

Sammanträdesdatum
2013-05-21

Dnr SBU 2013.69

§ 49 Yttrande angående förslag till skyddsbestämmelser för byggnadsminnesförklaring av Sala Silvergruva

INLEDNING

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Sala Silvergruva väcktes första gången 1980 genom en skrivelse från Riksantikvarieämbetet till Länsstyrelsen. Genom åren har Länsstyrelsen vid ett flertal tillfällen försökt genomföra byggnadsminnesförklaringen som under mycket lång tid framstått som självklar ur kulturhistorisk synvinkel. Av olika anledningar har inte byggnadsminnesförklaringen kunnat slutföras. Samtliga berörda fastigheter rymmer bebyggelse och miljöer med höga kulturhistoriska värden.

Beredning

Se rättelse remiss, 2013-02-19, bilaga 1.

Se remiss, 2013-02-16, bilaga 2.

Se tjänsteyttrande, 2013-05-07, bilaga 3.

Se meddelande om förlängd svarstid, 2013-05-08, bilaga 4.

Axel Demker föredrar ärendet.

BESLUT

Samhällsbyggnadsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar, att yttra sig i enlighet med förvaltningens skrivelse.

_____

Utdrag

Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
			LA

BYGG OCH MILJÖ Bilaga KS 2013/161/1

BYGGENHETEN

Axel Demker, tel. 0224-74 73 45

Samhällsbyggnadsutskottet

Förslag till beslut

Ärendet avser: Remiss angående förslag till skyddsbestämmelser för byggnadsminnesförklaring av Sala Silvergruva.

Fastigheter: SILVERGRUVAN 1:846 (DROTTNING CHRISTINAS VÄG 10) SILVERGRUVAN 1:8 SILVERGRUVAN 1:337 (FINNTORPSVÄGEN 9), SILVERGRUVAN 1:1 (ASPENSTORP 105), SILVERGRUVAN 1:40, SILVERGRUVAN 1:36, SILVERGRUVAN 1:37 (DROTTNING CHRISTINAS VÄG 11), SILVERGRUVAN 1:39, SILVERGRUVAN 1:116, SILVERGRUVAN 1:118, SILVERGRUVAN 1:121, SILVERGRUVAN 1:374 (DROTTNING CHRISTINAS VÄG 5), SILVERGRUVAN 1:120KRISTINA 4:15

Remissen kommer från: Länsstyrelsen Västmanlands län

BESLUT

Samhällsbyggnadsutskottet beslutar

att anta yttrandet som sitt eget.

BAKGRUND OCH BEDÖMNING

Tidigare byggnadsinspektören och antikvariskt sakkunnig Leif Berggren har analyserat länsstyrelsens förslag och lämnat följande kommentarer:

"Sala silvergruva är jämte Falu gruva landets mest betydande minnesmärke från den tidiga gruvhanteringen och har haft liknande nationell betydelse.

Brytningen vid Salagruvan gjorde det bl.a. möjligt att bygga upp den svenska östersjöflottan och därmed lägga grunden för stormaktstidens expansionspolitik. Sala stads grundande är ett resultat av gruvhanteringen. ---".

Ovanstående är ett citat ur ett förslag från Riksantikvarieämbetet, 1986, avseende gränserna för fornminnesområdet vid Sala silvergruva.

Sedan frågan väckts redan 1980 författades ett förslag till byggnadsminnesförklaring med skyddsbestämmelser som skickades ut i december 1988. Förslaget till skyddsbestämmelser var med förlov sagt dåligt och en unik byggnad som nya hjulhuset var inte ens omnämnd. Någon byggnadsminnesförklaring genomfördes dessbättre inte den gången.

BYGG OCH MILJÖ

Under de kommande åren motionerade riksdagsmännen från Sala, Birger Andersson, Lena Hjelm-Wallén och Pia Nilsson vid ett flertal tillfällen om att staten borde ta ett ökat ansvar för den nationella angelägenheten Sala silvergruva.

Sedan mer än 20 år tillbaka har Sala silvergruva behandlats som ett byggnadsminne. Staten har periodvis varit generös med bidragsmedel och under 1990-talets första halva utfördes omfattande restaureringsarbeten.

Emellertid har det funnits orosmoment under de 25 år som Sala kommun har varit ägare av gruvan. Inte minst på grund av olika former för fastighetsförvaltning och visningsverksamhet samt varierande ledarskap. Det är därför tillfredsställande att konstatera att en remiss angående förslag till skyddsbestämmelser för byggnadsminnesförklaring är utskickad till inte mindre än 11 instanser.

Länsstyrelsen har gjort ett helhjärtat arbete med föreliggande förslag. Ambitionen har varit att skydda det som har ett stort kulturhistoriskt värde utan att sätta hämsko på de verksamheter och aktiviteter som nu förekommer inom gruvområdet. Det lämnas också utrymme för utveckling i flera av byggnaderna.

En byggnadsminnesförklaring av Sala silvergruva kommer att ge gruvområdet den status som detta industriminne av rang förtjänar. Det torde också medföra en ekonomisk lättnad, då statens ansvar ökar och bidragsandelen i allmänhet blir större.

Samhällsbyggnadsutskottet i Sala kommun ser positivt på en byggnadsminnesförklaring men har, det genomarbetade förslaget till trots, några synpunkter att tillägga:

- 1. Carl XI:s lave.** Gejderlinor, linlås m.m. från ångmaskinsepoken bör ges ett skydd som fast inredning, då de inte kan anses höra till stommen.
- 3. Ångmaskinhuset.** Även innertaket bör skyddas som ytskikt.
- 4. Kruthuset.** Byggnaden hade en unik funktion. Både stomme och planlösning bör skyddas.
- 6. Gruvstugan.** De två pyramider som byggdes speciellt för tingssalen 1767 bör skyddas.
- 10. Klockstapeln.** Källaren under klockstapeln bör skyddas.
- 11. Gustav III:s lave.** Byggnaden borde benämnas konstbröstbyggnad. Den klocka som talade om att läns pumpningen fungerade sitter kvar på byggnadens tak och bör också den skyddas.
- 12. Gruvingenjörsbostaden.** En av väggarna i tillbyggnadens gavelkammare är ju den ursprungliga ytterväggen, som bör få ett skydd som ytskikt.
- 15. Fähuset.** Urinrännan av trä under befintligt golv bör skyddas som fast inredning.
- 17. Drottning Christinas lave.** Elinstallation på porslinsisolatorer bör skyddas som fast inredning.

BYGG OCH MILJÖ

23. **Gröna spelet.** I och i anslutning till byggnaden finns en tegelmurad kanal till turbinen, som var anledningen till byggnadens tillkomst. Kanalen är okänd för de flesta, men bör särskilt omnämnas.

30. **Klensmedjan.** Jordgolvet är en nyanläggning från 1993 och ersatte då en sprucken betongplatta. Det kulturhistoriska värdet torde vara lågt, men kanske ska funktionen skyddas.

32. **Turbinhuset.** Trärännan byggdes 1991 samtidigt som fönsteröppningarna sattes igen med skivor. Rännan är inte gjord efter förlaga och saknar kulturhistoriskt värde. Dock bör kanske funktionen skyddas enligt Klensmedjan. Den kvarvarande regulatorn som tillsammans med delar av sugröret är det som återstår av turbinanläggningen bör skyddas som fast inredning.

35. **Gamla hjulhuset.** Varmugnen är unik och bör skyddas som fast inredning.

46. **Nya hjulhuset.** Även förmanskontoret och förrådet i den mekaniska verkstaden bör skyddas som fast inredning. Inte att förglömma är hjulgraven för konsthjulet som väl inte kan räknas till stommen. Det här är en av få hjulgravar som finns kvar och som kan beskådas. Transformatorstationen byggdes för övrigt 1917 och var i bruk till 1984.

53. **Jordkällare.** Den här jordkällaren tillhör den så kallade kasernen, en arbetarbostad som byggdes på 1880-talet. Stengrunden efter kasernen finns kvar strax intill och borde kanske också ingå i byggnadsminnet.

FÖR SAMHÄLLSBYGGNADSUTSKOTTET

Enligt uppdrag

Axel Demker

Bygglöshandläggare/bebyggelseantikvarie

BESLUTET DELGES

Länsstyrelsen Västmanlands län Samhällsbyggnadsenheten Kulturmiljö, Västra Ringvägen 1 721 86 Västerås

Datum
2013-02-19Diarienummer
432-4221-12SAMHÄLLSBYGGNADSENHETEN
Kulturmiljö
Cecilia Lagerfalk Rooth
Telefon 021 - 19 50 11
cecilia.lagerfalk-rooth@lansstyrelsen.seSala kommun
Box 304
733 25 Sala

SALA KOMMUN Samhällsbyggnadskontoret	
2013 -02- 2 0	
Diarienummer	Sbu 2013.69
Dpb:	övrigt

**Rättelse i remiss angående förslag till
skyddsbestämmelser för byggnadsminnesförklaring av
Sala silvergruva omfattande delar av Silvergruvan på del av
fastigheterna Sala Kristina 4:15; Sala silvergruvan 1:1; 1:8;
1:36; 1:37; 1:39; 1:40; 1:116; 1:118; 1:120; 1:121; 1:337;
1:846 samt hela Sala silvergruvan 1:374, Sala
landsförsamling, Sala kommun**

Länsstyrelsen har nyligen skickat ut en skrivelse i ovan rubricerat ärende. I förslaget till skyddsbestämmelser för byggnadsminnet Sala silvergruva har skyddsbestämmelse 4 blivit fel. Skyddsbestämmelse 4 ska omfatta byggnad 3 på den bilagda kartan och inte byggnad 4 som det står i den skrivelse som skickats ut.

Länsstyrelsen hoppas att ni har överseende med felskrivningen.

Cecilia Lagerfalk Rooth

SAMHÄLLSBYGGNADSENHETEN
Kulturmiljö
Patrick Björklund
Telefon 021-19 51 28
patrick.bjorklund@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

SALA KOMMUN Samhällsbyggnadskontoret	
2013 -02- 19	
Diariennr	SbU 2013.69
Dpb:	CKRigt

Remiss angående förslag till skyddsbestämmelser för byggnadsminnesförklaring av Sala silvergruva omfattande delar av Silvergruvan på del av fastigheterna Sala Kristina 4:15, Sala silvergruvan 1:1; 1:8; 1:36; 1:37; 1:39; 1:40; 1:116; 1:118; 1:120; 1:121; 1:121; 1:337; 1:846 samt hela Sala silvergruvan 1:374, Sala landsförsamling, Sala kommun

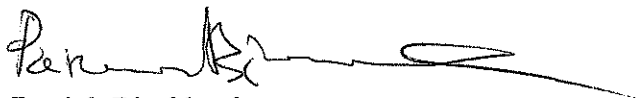
Fråga om byggnadsminnesförklaring av Sala Silvergruva enligt 3 kap lagen (1988:950) om kulturminnen mm (KML) väcktes första gången 1980 genom en skrivelse från Riksantikvarieämbetet till Länsstyrelsen (11.392-1277-80). Genom åren har Länsstyrelsen vid ett flertal tillfällen försökt genomföra byggnadsminnesförklaringen som under mycket lång tid framstått som självklar ur kulturhistorisk synvinkel. Av olika anledningar har inte byggnadsminnesförklaringen kunnat slutföras. Samtliga berörda fastigheter rymmer bebyggelse och miljöer med höga kulturhistoriska värden.

Under åren 2011 och 2012 har dock nya samrådskontakter tagits med berörda fastighetsägare. Samtliga fastighetsägare har i samråden förklarat sig positiva till en byggnadsminnesförklaring. Förslag till skyddsbestämmelser i enlighet med KML har därför utarbetats och översändes härmed för samråd och yttrande. Förslaget sänds till sakägarna i form av fastighetsägarna och övriga nyttjanderättsinnehavare (lednings-, väg-, och kabelrätter bla) samt till andra intresseorganisationer.

Sala kommun erinras om att yttra sig både i egenskap av fastighetsägare för del av det föreslagna byggnadsminnet men även i egenskap av tillstånds- och prövningsmyndighet inom byggnadsväsendet för hela byggnadsminnesområdet (PBL).

Frågor under remisstiden besvaras av Cecilia Lagerfalk Rooth, tfn 021- 19 50 11.

Länsstyrelsen önskar svar senast den 19 maj 2013.

Patrick Björklund

Sändlista på nästa sida

Bilaga

Förslag till skyddsföreskrifter och karta över skyddsområdet

Sändlista

Sakägare:

Sala kommun, Box 304, 733 25 Sala

Sala silvergruva AB, Dr Christinas väg, 733 36 Sala

Björka Mineral AB, Box 185, 733 23 Sala

Sala silvergruva Samfällighetsförening, Dr Christinas väg, 733 94 Sala

Blybäraren H/B, Box 25, 733 21 Sala

Vattenfall Eldistribution AB, Box 6013, 171 06 Solna

Sala-Heby Energi AB, Box 34, 733 21 Sala

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm

Övriga intressenter:

Västmanlands läns museum, Karlsgatan 2, 722 14 Västerås

Stiftelsen Riksens Clenodium, Drottning Christinas Väg, 733 36 SALA

Tekniska museet, Box 27842, 115 93 STOCKHOLM

Datum
2013-02-15

Diarienummer
432-4221-12

SAMHÄLLSBYGGNADSENHETEN
Kulturmiljö
Patrick Björklund
Telefon 021-19 51 28
patrick.bjorklund@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

SALA KOMMUN Samhällsbyggnadskontoret	
2013 -02- 19	
Diariennr	Shu 2013.69
Dpb:	övrigt

Förslag till skyddsbestämmelser för byggnadsminnet Sala silvergruva omfattande delar av Silvergruvan på del av fastigheterna Sala Kristina 4:15, Sala silvergruvan 1:1; 1:8; 1:36; 1:37; 1:39; 1:40; 1:116; 1:118; 1:120; 1:121; 1:121; 1:337; 1:846 samt hela Sala silvergruvan 1:374, Sala landsförsamling, Sala kommun

Nedan följer förslag till text i byggnadsminnesbeslut i rubricerat ärende.

Med stöd av 3 kap 2 § lagen (1988:950) om kulturminnen mm (KML) meddelar Länsstyrelsen följande skyddsbestämmelser. Sifferangivelser hänvisar till byggnader markerade på karta tillhörande beslutet (bilaga 1).

1. Byggnaderna och anläggningarna 1-38, 40, 46, 53, 58-61 får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnaderna 1, 2, 5, 16, 17, 20-26, 29, 34, 37, 38, 53 får inte stomme ändras.
3. I byggnaderna 7, 11, 15, 33, 58-61 får inte planlösning och/eller stomme ändras.
4. I byggnad 4 får inte stomme, ytskikt bestående av tegelgolv och/ eller skorstensanläggning rivas eller ändras.
5. I byggnad 8 får inte planlösning, stomme och/eller ytskikt ändras. Med ytskikt menas: Stänkmålade väggar samt trätak i de två norra rummen.
6. I byggnaderna 9, 19 (enbart 1800-talsdelen), 27, 28 och 30 får inte planlösning, stomme och/eller fast inredning ändras. Med fast inredning menas i:
byggnad 9: parkettgolv, badrumsavdelning i Bv norra del, snickerier.
byggnad 19: skrädbås
byggnad 27, mittenrum Bv: alkov med överskåp och nisch.
- " - , *västra kammaren Öv:* dörrfoder och dörrblad samt hålkärllist av puts mot tak, 1700-t.
byggnad 28: kakelugn

byggnad 30: smideshärd och jordgolv

7. I byggnaderna 10, 14, 32 och 40 får inte stomme och/eller fast inredning ändras. Med fast inredning menas i:
- byggnad 10*: urverk med tillhörande mekanismer, trappa.
  - byggnad 14*: spismur
  - byggnad 32, Bv*: träränna för vattenföring
  - byggnad 40*: våggolv med mekanism
8. I byggnaderna 6, 12, 13, 18, 31, 36 och 46 får inte stomme, planlösning, ytskikt och/eller fast inredning ändras. I byggnad 13 omfattas inte toaletter och köksavdelning av nämnda planlösningsskydd.

Med ytskikt menas i:

- byggnad 6, pigkammare mot norr, vinden*: tapeter.
- " - , *pigkammare mot väster, vinden*: pärlspontväggar.
- " - , *Tingssalen*: tapeter.
- byggnad 12*, väggar med lumpapper
- byggnad 13*: väggmålervärk i Marmorrummet Öv, tapeter i hall Bv samt trapphus plus övre hall och i mittenrum mot söder i Bv.
- byggnad 18*: putsade gula innerväggar.
- byggnad 31*: trapphus med pärlspont och tillhörande snickerier.
- byggnad 36*: alla ytor på golv, väggar, tak, murstockar, innerfönster, dörrblad, snickerier och trapphus.
- byggnad 46*: alla ytor på golv, väggar, tak, murstockar, innerfönster, dörrblad och snickerier.

Med fast inredning menas i:

- Byggnad 6, entrehall, bv*: dörrblad fr 1800-t. Kalkstensgolv.
- " - , *Tingssalen*: kakelugn och taklist.
- Byggnad 12*, väggar och innertak av pärlspontpanel, brädgolv, kakelugnar, snickerier.
- Byggnad 13*: trägolv, bröstningar, snickerier, dörrblad äldre än 1950, kakelugn.
- Byggnad 18*: Alla golv, innertak av puts eller trä, kakelugnar, väggfast skåp, fast sittbänk med förvaringslåda, snickerier, fönsternischer, dörrblad.
- Byggnad 31*: kassavalv, snickerier bestående av listverk, bröstningar samt dörrblad. Platsbyggt arkivinredning i arkiv (i källaren), toalettavdelning i Bv.
- Byggnad 36*: all fast inredning äldre än år 2000 inklusive trådvirat el- och belysningsystem samt vattenelement från tiden för byggnadens uppförande.
- Byggnad 46*: Elektroniska installationer med tillhörande utrustning från tiden som transformatorstation.

9. Byggnad 62 får inte till sitt yttre ändra karaktär.
10. Byggnader och anläggningar ingående i punkt 1-9 ska underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsåtgärder ska utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
11. Park- och trädgårdsmark markerad på kartbilaga tillhörande beslutet ska underhållas så det kulturhistoriska värdet inte minskar. Marken ska hållas fri från igenväxning.
12. Skyddsområdet, som på kartbilagan avgränsas med en streckad linje, ska hållas i ett sådant skick att byggnadsminnesområdet med dess innehåll, karaktär och utseende inte förvanskas. Inom skyddsområdet får ytterligare byggnader och anläggningar inte uppföras. Markområdet ska skötas enligt en av Länsstyrelsen godkänd markvårdsplan som ska fastställas senast var 10 år av Länsstyrelsen.
13. Kallmurade stenpartier, stenaltan söder om byggnad 9, terrasser, dagbrott, stenvarp, äldre vägar, stigar, rälsbana, kanaler med dammanläggningar, stenvarp, staket och dagbrott samt kanaler inom skyddsområdet markerat på kartbilaga tillhörande beslutet får inte rivas, flyttas, igenfyllas, uppschaktas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.

Övriga upplysningar

Stora delar av området utgör fast fornlämning och gränslinjebestämd fast fornlämning enligt 2 kap lagen (1988:950) om kulturminnen mm. Det innebär att ingrepp i marken här kräver tillstånd från Länsstyrelsen för påverkan på i fornlämning.

Underhållsåtgärder på luftledningar och vägunderhåll får utföras utan tillståndsprövning enligt 2 kap och 3 kap KML så länge underhållet inte påverkar fornlämningen eller byggnadsminnet. Befintliga ledningsgator får hållas fria från växtlighet.

Redogörelse för ärendet

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Sala Silvergruva väcktes första gången 1980 genom en skrivelse från Riksantikvarieämbetet till Länsstyrelsen (11.392-1277-80). De påföljande åren har Länsstyrelsen vid ett flertal tillfällen försökt genomföra byggnadsminnesförklaringen som under mycket lång tid framstått som självklar ur kulturhistorisk synvinkel. Försöken har dock av olika anledningar inte kunnat fullföljas bla med anledning av att tidigare markägare motsatt sig bygg-

nadsminnesförklaringen. Under långa tider har ärendet fått nedprioriteras till förmån för andra kulturmiljövårdande insatser.

Under åren 2011 och 2012 har dock nya samrådskontakter tagits med nu aktuella fastighetsägare. Samtliga fastighetsägare har i samråden förklarat sig vara positiva till en byggandsminnesförklaring varför Länsstyrelsen låtit framställa ett förslag till skyddsföreskrifter och geografiskt skyddsområde. Förslaget sänds därför på remiss till sakägarna i form av fastighetsägarna och övriga nyttjanderättsinnehavare (lednings-, väg-, och kabelrätter bla) samt till andra intresseorganisationer.

Samtliga berörda fastigheter rymmer bebyggelse och miljöer med höga kulturhistoriska värden. Länsstyrelsen formulerar med detta ett förslag till skyddsbestämmelser till skydd för den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön.

Motivering

Bakgrund och historik

Detta kapitel avses kompletteras inför eventuellt beslut om byggnadsminnesförklaring.

Sala silvergruva består av ett område som omfattar gruvschakt, varphögar, byggnader och vattensystem tillhörande såväl den äldre som den yngre gruvindustrin. Gruvdriften inleddes senast under 1500-talet och pågick till 1950. Utanför det föreslagna skyddsområdet finns på olika distanser ett flertal gruvbrytningsplatser som kan härröra från medeltiden. Nordost om silvergruvan tillkom ett område med metallverkstäder kallat Sala Bly.

Byggnadsminnesförklaringen omfattar ett 50-tal byggnader och anläggningar samt ett område med gruvhål och omfattande skrotstensvarp. Till huvuddel handlar det om tekniska byggnader och anläggningar som lavar, kanaler, maskinhus, magasin och bodar men även personalbostäder av skilda slag. Byggnaderna som uppfördes mellan 1700-1900-talen speglar på ett unikt vis gruvans utveckling och historia.

Sala silvergruva är genom sin långa historia och sin tidvis stora betydelse för Sveriges ekonomi av största värde för landets-, länets- och Sala stads historiebereskrivning. Gruvdriften som gav upphov till den nu övergivna gruvbyn och senare Sala stad har på ett unikt sätt påverkat miljön och landskapet.

Bebyggelsen inom skyddsområdet fick sin huvudsakliga utformning under 1800-talet. Sammataget utgör den samlade bebyggelsen i skyddsområdet en kontext som kärnfullt förmedlar bilden av verksamheten vid silvergruvan. Betydelsen ligger främst i ett miljö- och identitetsskapande perspektiv med höga dokument-, symbol-, identitets-, och miljöskapande värden.

Sala silvergruva med angränsande miljö är i vissa hänseenden unik, inte bara lokalt och regionalt utan nationellt och sannolikt internationellt.

Beskrivning

Kapitlet kan komma att kompletteras efter remisstiden.

Byggnadsnummer hänför sig till skyddsområdeskartan. Vissa nummer är vakanta. Vissa nummer omfattar byggnader och anläggningar som inte omfattas av skyddsföreskrifterna i detta beslutsförslag.

1. *Karl XI:s lave*. Gruvlave. 1830-tal.
2. *Fd smedja*. 1830-tal.
3. *Ångmaskinhuset*. Spelhus för uppfodring av malm. 1891.
4. *Kruthuset*. 1799.
5. *Gruvstugans stall och lider*. 1857.
6. *Gruvstugan*. Gruvans administrativa centrum. 1753.
7. *Gruvstugans ved- och visthusbod*. 1810.
8. *Bryggstugan*. 1754?
9. *Direktörsbostaden*. 1829.
10. *Klockstapel*. Uppförd 1733 men inrymmer urverk från 1581.
11. *Gustav III:s lave*. Lave ovan serviceschakt. 1842.
12. *Gruvingenjörbostaden*. 1889. Gruvmuseum 1919-1979
13. *Konstmästarebostaden*. 1810/1836.
14. *Tvättstugan*. Gruvkontor från 1754, hitflyttat 1810 därefter ny funktion.
15. *Konstmästarens fähus*. 1836.
16. *Konstmästarens matkällare*. 1810/ 1883.
17. *Drottning Christinas lave*. 1858, ovan schakt från 1650.
18. *Anfarten*. Nedstigningsbyggnad till gruvan. 1870.
19. *Skrådhuset*. För malmsortering. 1821/1841/1863. Förlängd med servicebyggnad mot öster 1995.
20. *Gruvstallet*. 1857.
21. *Pumpborrningshuset*. 1868/ 1950t.
22. *Konstgångshuset*. Pumphusbyggnad. 1854.
23. *Gröna spelet*. Spelhusbyggnad. 1880t.
24. *Knektenschaktets spelhus*. Uppfört 1888 som extraktionsverk. From 1907, spelhus.
25. *Gamla Hagelverket*. Lin- och svarvbod from 1765. From 1866 hagelfabrik.
26. *Uthus till Hagelverket*. 1800-tal.
27. *Gruvstigarbostaden*. Konststigarbostad from 1742. Gruvstigarbostad from ca 1799.
28. *Drängstugan*. Ursprungligen uthus, bod och vedlider. 1850
29. *Jordkällare med överbyggnad*. 1800t.
30. *Klensmedjan*. Smedja och spannmålstork. 1807.
31. *Gruvkontoret*. Konststigarboställe med kontor och modellkammare från 1823. Från 1914 gruvkontor.
32. *Turbinhuset*. Vattenturbinbyggnad. 1876.

33. *Kuskbostaden*. 1880t?
34. *Uthus till Kuskbostaden*. 1800t?
35. *Gamla hjulhuset (ruin)*. Hjulhus för vattenhjul. 1729.
36. *Marketenteriet*. Arbetarbostadshus. 1919.
37. *Vedbod till marketenteriet*. Tidigt 1900t.
38. *Gruvfogdebostaden*. 1906.
39. *Portvaktarbostaden*. (Ej ingående i byggnadsminnet).
40. *Våghuset*. Skyddsbyggnad för fordonsvåg. 1917.
- 41-45. *Sala Bly* (ej ingående i byggnadsminnet).
46. *Nya hjulhuset*. Hjulhus för vattenhjul. 1847. Transformatorstation från 1900.
- 47-49. *Sala Bly* (ej ingående i byggnadsminnet)
50. *Vakant nummer*.
51. *Trädgårdsterrass*.
52. *Vakant nummer*.
53. *Jordkällare*. 1800-tal.
54. *Jordkällare*. 1900-tal. (Omfattas ej av skyddsföreskrift).
55. *Lämning av rälsbana*.
56. *Uthus*. 1900-tal. (Omfattas ej av skyddsföreskrift).
57. *Vakant nummer*.
58. *Bod*. 1900-t
59. *Jordkällare*. 1800-t.
60. *Gruvarbetartorp*. 1800-tal.
61. *Avträde*. 1900-t.
62. *Knechtschaktets lave*. Hisschakt. Rekonstruktion från 2003 av 1887 års byggnad.

Länsstyrelsens samlade bedömning

Sala silvergruva utgör en sammahållen miljö med höga kulturhistoriska värden. Dessa värden består främst i höga dokumentvärden vad gäller byggnads-, social-, teknik- och samhällshistoria men även ett miljö- och identitetsskapande perspektiv med höga symbol-, identitets-, och miljöskapande värden. Sala silvergruva uppfyller väl kraven i 3 kap 1 kap KML – ”synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde” – för att få förklaras som byggnadsminne.

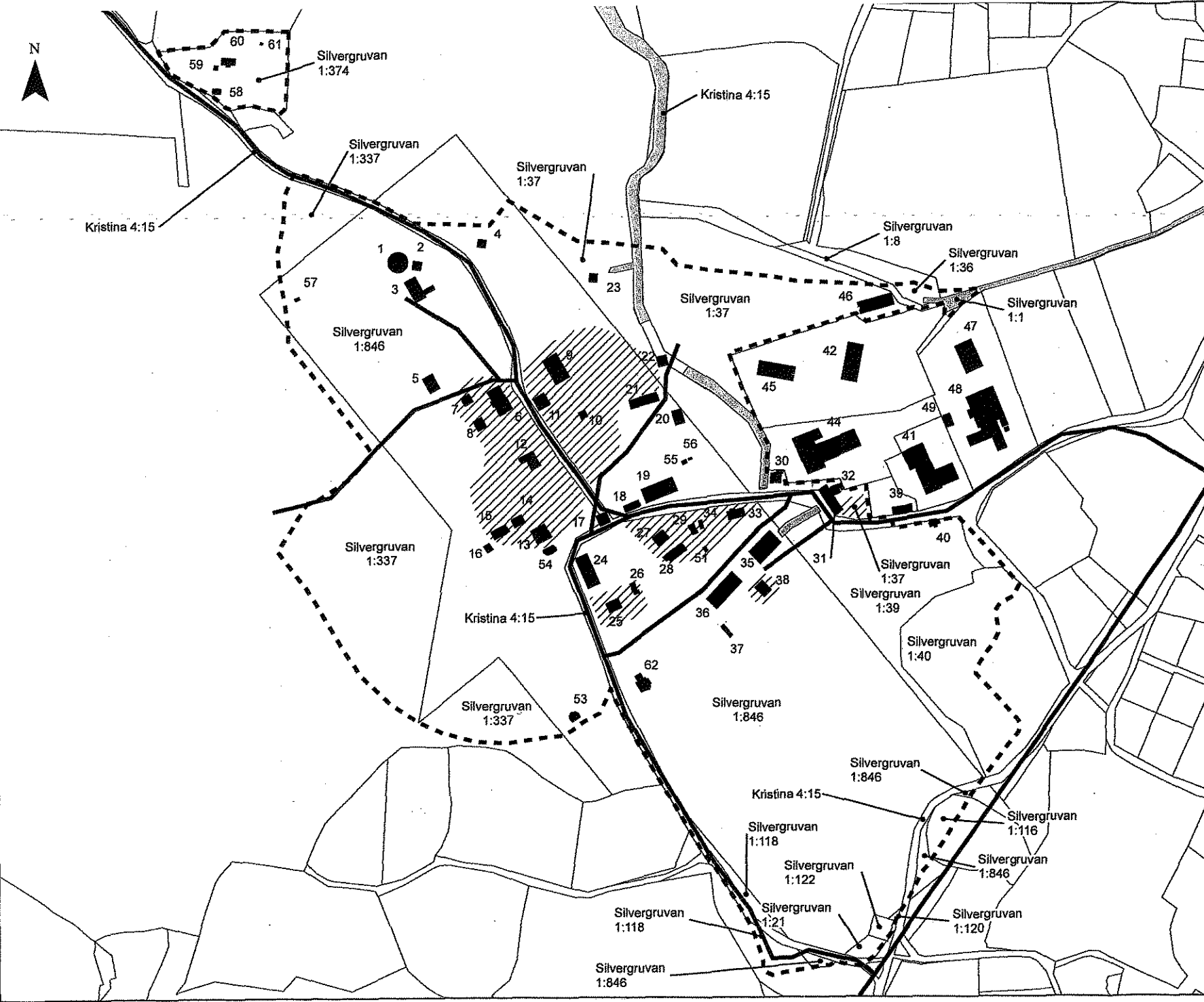
Bilaga:

Karta med förslag till skyddsområde

Bilaga 1
Översiktskarta

Förslag till beslut om
byggnadsminnesförklaring av
Sala silvergruva

SALA KOMMUN
Samhällsbyggnadskontoret
2013-02-19
Diariern: *SBU 2013.69*
Dpb: *D. Wright*

- Teckenförklaring**
- Gräns för skyddsområde
  - Vägsträckning
  - Park/trädgård
  - Kanaler
  - Fastighetsgräns

SAMHÄLLSBYGGNADSENHETEN
Kulturmiljö
Cecilia Lagerfalk Rooth
Telefon 021 - 19 50 11
cecilia.lagerfalk-rooth@lansstyrelsen.se

SALA KOMMUNligt sändlista	
Samhällsbyggnadskontoret	
2013 -05- 13	
Diariernr	SBU 2013.69
Dbp:	Administration

SALA KOMMUN	
Kommunstyrelsens förvaltning	
Ink. 2013-05-10	
Hid 2013.3626	
Diariernr	Aktbilaga

Angående remiss gällande förslag till skyddsbestämmelser för byggnadsminnesförklaring av Sala silvergruva omfattande delar av Silvergruvan på del av fastigheterna Sala Kristina 4:15, Sala silvergruvan 1:1, 1:8, 1:36, 1:37, 1:39, 1:40, 1:116, 1:118, 1:120, 1:121, 1:337, 1:846 samt hela Sala silvergruvan 1:374, Sala landsförsamling, Sala kommun

Länsstyrelsen har för en tid sedan skickat ut en remiss gällande fråga om byggnadsminnesförklaring av Sala silvergruva enligt 3 kap lagen (1988:950) om kulturminnen mm (KML).

Enligt skrivelsen önskade Länsstyrelsen svar till senast den 19 maj 2013. Länsstyrelsen vill härmed meddela att svarstiden för remissen har förlängts till den **14 juni 2013**.

Frågor under remisstiden besvaras av undertecknad.

Cecilia Lagerfalk Rooth
Cecilia Lagerfalk Rooth

Sändlista

Sala kommun, Box 304, 733 25 Sala
Sala silvergruva AB, Dr Christina väg, 733 36 Sala
Björka Mineral AB, Box 185, 733 23 Sala
Sala silvergruva Samfällighetsförening, Dr Christinas väg, 733 94 Sala
Blybäraren H/B, Box 34, 733 21 Sala
Vattenfall Eldistribution AB, Box 6013, 171 06 Solna
Sala-Heby Energi AB, Box 34, 733 21 Sala
TM Resources AB, Kyrkgatan 41, 961 35 Boden
Västmanlands läns museum, Karlsgatan 2, 722 14 Västerås
Stiftelsen Riksens Clenodium, Dr Christinas väg, 733 36 Sala
Tekniska museet, Box 27842, 115 93 Stockholm
Länsstyrelsen internt: Lh, Rätts, Me, Ne, Lbe, Sb